

Nefnd um samfélags- og atvinnuþróun á Vestfjörðum

AÐGERÐAÁÆTLUN FYRIR VESTFIRÐI

SEPTEMBER 2016

Efnisyfirlit

Inngangur	3
Þróun og staða búsetu á Vestfjörðum	4
▪ Mynd 1. Tekjumyndun atvinnugreina á Vestfjörðum.	5
▪ Orsök fækkunar	5
▪ Mynd 2. Vöxtur atvinnugreina á Vestfjörðum.	6
▪ Sunnanverðir Vestfirðir	6
▪ Norðanverðir Vestfirðir	6
▪ Strandir og Reykhólahreppur	6
Sérstök tækifæri í vaxtargreinum	7
▪ Fiskeldi	7
▪ Ferðaþjónusta.....	7
Vestfirðir til framtíðar – styrking innviða	8
▪ Samgöngur og fjarskipti	8
▪ Hafnarmál	9
▪ Orkumál	9
▪ Húsnæðismál á Vestfjörðum	10
▪ Menntamál	10
▪ Heilbrigðis- og öldrunarþjónusta.....	10
▪ Skattaumhverfi.....	11
▪ Aukin samvinna sveitarfélaga á Vestfjörðum	11
▪ Menning.....	12
▪ Málefni Árneshrepps	12
Einstök verkefni – tillögur	14

Inngangur

Forsætisráðherra skipaði þann 21. júní 2016 nefnd sem ætlað var að vinna aðgerðaáætlun fyrir Vestfirði í ljósi þess að alvarleg staða hefur skapast í samfélags- og atvinnuþróunarmálum á Vestfjörðum á síðustu áratugum. Nefndinni var gert að skila tillögum eigi síðar en 31. ágúst 2016. Framkvæmd einstakra aðgerða er á ábyrgð hlutaðeigandi ráðuneyta og stýrihóps Stjórnarráðsins um byggðamál.

Í nefndina voru skipuð Ágúst Bjarni Garðarsson, aðstoðarmaður forsætisráðherra, sem jafnframt var formaður, Daníel Jakobsson, fulltrúi norðanverðra Vestfjarða, Valgeir Ægir Ingólfsson, fulltrúi sunnanverðra Vestfjarða, Aðalbjörg Óskarsdóttir, fulltrúi Stranda og Reykhólahrepps og Hanna Dóra Hólm Másdóttir, sérfræðingur í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, sem jafnframt var starfsmaður nefndarinnar. Með nefndinni störfuðu einnig Aðalsteinn Óskarsson, framkvæmdastjóri Fjórðungssambands Vestfjarða, Pétur G. Markan, formaður Fjórðungssambands Vestfjarða auk þess sem nefndin kallaði Shiran K. Þórisson, framkvæmdastjóra Atvinnuþróunarfélags Vestfjarða inn á einstaka fundi nefndarinnar.

Þann 4. júlí hélt nefndin upphafsfund sinn á Ísafirði þar sem farið var yfir stöðumat svæðisins, s.s. hagtolur atvinnugreina og áhersluatriði í atvinnuþróun ásamt stefnumörkun sveitarfélaga á Vestfjörðum. Áhersla var lögð á samvinnu ríkis og sveitarfélaga og mikilvægi frumkvæðis heimamanna.

Annar fundur nefndarinnar var haldinn þann 13. júlí á Ísafirði. Á fundinn komu aðilar frá samtökum og fyrirtækjum á norðanverðum Vestfjörðum og fóru yfir stöðu mála og framtíðarsýn. Farið var í heimsókn til Bolungarvíkur þar sem nefndin heimsótti Örnun mjólkurvinnslu og bæjarskrifstofur Bolungarvíkur.

Þriðji fundur nefndarinnar var þann 19. júlí á Tálknafirði. Á fundinn komu aðilar frá fyrirtækjum og sveitarstjórnnum á sunnanverðum Vestfjörðum og fóru yfir stöðu mála og framtíðarsýn. Farið var í heimsókn til Patreksfjarðar þar sem nefndin fékk kynningu á Hótel West.

Fjórði fundur nefndarinnar var þann 27. júlí á Drangnesi. Á fundinn komu aðilar frá sveitarstjórnnum, fyrirtækjum og stofnunum á Ströndum og Reykhólahreppi. Símafundur var haldinn með velferðarráðherra og forstjóri Orkubús Vestfjarða kom og fór yfir stöðuna í orkumálum og framtíðina í þeim málum fyrir Vestfirði.

Fimmti fundur nefndarinnar var þann 8. ágúst í Vigur. Á fundinum fór nefndin vandlega yfir aðsendar tillögur frá sveitarstjórnnum, fyrirtækjum og stofnunum ásamt því að ræða þær tillögur sem fram komu í viðtölum fyrri funda.

Þann 25. ágúst hélt formaður nefndarinnar til Ísafjarðar þar sem honum hafði verið útbúin vinnuaðstaða í Þróunarsetri Vestfjarða. Þar gafst nefndarmönnum tækifæri til að koma til fundar og ræða einstök mál. Auk þess átti formaður fund með forsvarsmönnum Fjórðungssambands Vestfjarða þar sem ítarlega var farið yfir þær tillögur sem samþykktar höfðu verið á fimmta fundi nefndarinnar í Vigur. Á þeim fundi var farið yfir drög að skýrslu auk þess sem farið var yfir útfærslur á uppsetningu tillagna nefndarinnar.

Sjötti fundur nefndarinnar var þann 30. ágúst á Ísafirði. Á fundinum fór nefndin vandlega yfir lokadrög skýrslunnar og gafst nefndarmönnum þar tækifæri til að koma með athugasemdir áður en drögin voru formlega samþykkt.

Nefndin leggur áherslu á að flýta þurfi uppbyggingu innviða á Vestfjörðum og vinna markvisst að því að gera svæðið samkeppnishæft við aðra landshluta sem búsetukost, fyrir fyrirtæki á samkeppnismarkaði og í samgöngum. Skortur á sterkum innviðum hefur staðið fjölbreyttum atvinnutækifærum fyrir þrífum og þar sem nútímasamskiptatækni skortir er landshlutinn í verri samkeppnisstöðu til að laða að yngra fólk til búsetu. Tryggja þarf í fjárlögum næstu ára að lögð verði áhersla á eflingu innviða á Vestfjörðum á sviði orku, samgangna og fjarskipta. Styttri vegalengdir milli byggðakjarna og öruggeri vegir skapa möguleika á stærri og lífvænlegri atvinnu- og búsetusvæðum. Öryggi í orkumálum, bættar samgöngur og bætt fjarskipti ásamt framboði á góðri menntun og tryggri heilbrigðisþjónustu eru allt þættir sem veita fólki á öllum aldri öryggi og bæta búsetuskilyrði. Þættir sem þykja sjálfsögð lífsgæði í nútímasamfélagi verða að vera til staðar á Vestfjörðum eigi atvinnulíf og samfélag að geta dafnað.

Í tillögugerð nefndarinnar hefur verið lögð áhersla á fjóra þætti:

- Fjölga íbúum
- Fjölga störfum
- Nýta sóknarfæri og auka þannig verðmætasköpun
- Treysta byggð með eflingu innviða

Skýrslu nefndarinnar er skipt upp í fjóra hluta. Fyrsti hluti skýrslunnar fjallar um þróun og stöðu búsetu á Vestfjörðum. Í öðrum hluta skýrslunnar er farið stuttlega yfir sérstök tækifæri í vaxtargreinum. Í þriðja hluta skýrslunnar er fjallað um stór og viðamikil framfaraverkefni fyrir Vestfirði. Þar má m.a. nefna samgöngumál, uppbyggingu heilbrigðisþjónustu til framtíðar, skattamál, orkumál, menntun og menningu, húsnæðismál, aukna samvinnu sveitarfélaga og svo framvegis. Í fjórða og síðasta hluta skýrslunnar er tekið á einstökum verkefnum, sem hægt er að kalla minni verkefni, og er það von og trú nefndarinnar að hægt sé að koma þeim strax til framkvæmda samhliða sóknaráætlun Vestfjarða 2015-2019.

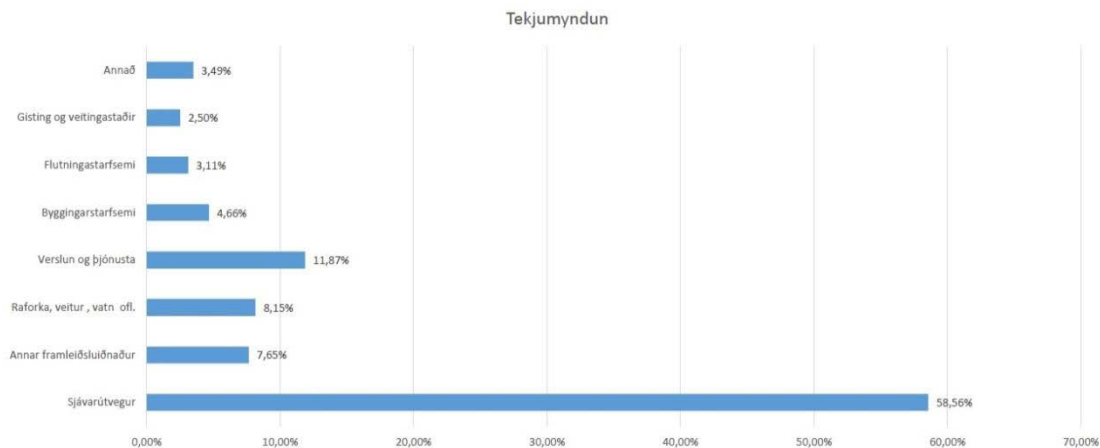
Þróun og staða búsetu á Vestfjörðum

Íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað um langt skeið. Ákveðin viðsnúningur varð á áttunda áratugnum og fram undir miðjan níunda áratuginn, en síðan þá hefur íbúum fækkað á hverju ári. Þann 1. janúar 2016 voru íbúar 6883 talsins, 1. janúar 2008 voru þeir 7238 og 1. janúar, 1998, 8556 talsins. Fækkun er í öllum aldurshópum frá 0-50 ára en fjölgun í þeim eldri. Íbúar af erlendum uppruna nema um 10% mannfjöldans á svæðinu.

Sjávarútvegur er langöflugasta atvinnugreinin með um 59% tekjumyndunar (viðmið 2014) og launagreiðslna. Aðrar atvinnugreinar sækja á og er mestur vöxtur í fiskeldi. Sá vöxtur er margfaldur miðað við aðrar atvinnugreinar en þar á eftir kemur vöxtur í ferðaþjónustu. Verulegur samdráttur er í byggingarstarfsemi og fasteignaviðskiptum. Í skýrslu Byggingastofnunar um hagvöxt landshluta frá desember 2015 segir að á Vestfjörðum hafi framleiðsla dregist mest saman á árabílinu 2009-2013, miðað við aðra landshluta samhliða fækkun íbúa. Laungreiðslur hækkuðu um 10% minna en í öðrum landshlutum og eru um 70% af landsmeðaltali. Vísbendingar eru um að sjávarútvegur, sem höfuðatvinnugrein svæðisins, standi verr en í öðrum landshlutum. Þegar allt þetta er talið saman er rík ástæða til að hafa áhyggjur af framtíð samfélags- og atvinnumála á Vestfjörðum. Vonir eru þó bundnar við vaxtagreinar eins og fiskeldi og ferðaþjónustu á næstu árum og því er mikilvægt að binda þannig um hnútana að þessar atvinnugreinar og fjárfestar sjái sér hag í að koma til Vestfjarða og byggja upp starfsemi til framtíðar.

- Mynd 1. Tekjumyndun atvinnugreina á Vestfjörðum.

Tekjumyndun

- Orsök fækkunar**

Líkast til eru fjölmargar ástæður fyrir því að íbúum á Vestfjörðum hefur fækkað. Í vinnu nefndarinnar og viðtölum hennar við sveitarstjórnarmenn, forsvarsmenn fyrirtækja og stofnana var ýmislegt talið upp sem möguleg orsök. Þar kom m.a. fram að fábreytt atvinnulíf leiðir til þess að íbúar eiga erfitt með að skipta um störf og þegar nýir íbúar vilja koma inn á svæðið, sérstaklega fjölskyldufólk sem hafa sótt sér háskólamenntun, eiga erfitt með að fá vinnu fyrir báða aðila. Samgöngur voru einnig mikið nefndar. Eins og staðan er í dag er í raun ekki hægt að tala um Vestfirði sem eitt þjónustusvæði. Á veturna eru samgöngur milli suðursvæðis, norðursvæðis og Stranda og Reykhólahrepps þannig að ekki er hægt að sækja vinnu á milli þessara svæða. Hafa þjónustustofnanir og samstarf fyrirtækja innan svæðisins, sérstaklega í lykilatvinnugreinum eins og sjávarútvegi, fiskeldi og ferðaþjónustu átt mjög erfitt sökum þessa.

Á fundum nefndarinnar var einnig mikið rætt um að tryggja þyrfti þjónustustig við íbúa þegar kemur að því að sækja menntun í heimabyggð. Raunhæfir kostir á framhaldsskóla-, háskólastigi og fjölbreyttri endurmenntun sé lykilþáttur í því að halda í unga fólkið á svæðinu og missa það síður úr byggð.

Umrædd fólksfækkun hefur einnig veikt sveitarfélögin á Vestfjörðum fjárhagslega og geta þeirra til að sinna þörfum íbúa og fjárfesta er því erfíð. Það getur mögulega leitt til frekari fólksfækkunar nái þau ekki að bjóða sambærilega þjónustu og annars staðar á landinu.

Ferðaþjónusta hefur vaxið mikið á Íslandi undanfarin ár. Vestfirðir hafa ekki náð að halda í við þá hlutfallsaukningu ferðamanna sem landið allt og þá sérstaklega höfuðborgarsvæðið og Suðurland hafa verið með síðastliðin ár. Þar eru því mikil tækifæri til að skapa störf og gera þá atvinnugrein að heilsársatvinnugrein á svæðinu.

Mynd 2. Vöxtur atvinnugreina á Vestfjörðum.

Hvar hefur vöxturinn verið

	2010-2014	
A - Eingöngu fiskeldi	1301%	Fiskeldið er búið að vaxa mikið og vex hratt.
N - Leigustarfsemi og ýmis sérhæfð þjónusta	193%	
H - Flutningar og geymsla	93%	
D+E - Rafmagns, gas-, hita-, vatns- og fráveitur auk meðhöndlunar úrgangs og afmengun	59%	Ferðapjónustufyrirtæki er að finna í þessum flokkum.
M - Sérfræðileg vísindaleg og tæknileg starfsemi	44%	
A - Landbúnaður Skógrækt og fiskveiðar (án fiskveiða og eldis)	42%	
G - Heild og smásöluverslun, viðgerðir á vélknúnum ökutækjum og bifhjólum	40%	Kjarnaatvinnugreinin er að vaxa, en það má líka sjá samdrátt.
C - Annað	35%	
Q - Heilbrigðis og félagsþjónusta	32%	
K - Fjármála- og váttryggingastarfsemi	32%	
C - Eingöngu söltun	26%	
A - Eingöngu fiskveiðar	11%	
C-allur bálkurinn	10%	
J - Upplýsingar og fjarskipti	0%	
C - Eingöngu frýsting	-2%	
I - Rekstur gististaða og veitingarekstur	-11%	
F - Byggingarstarfsemi og mannvirkjagerð	-13%	
L - Fasteignaviðskipti	-61%	
S - Félagasamtök og önnur þjónustustarfsemi	-73%	

Sunnanverðir Vestfirðir

Svæði þar sem íbúum hefur fjölgað frá árinu 2010 eftir viðvarandi fækkun frá miðjum níunda áratugnum. Fjöldi íbúa var 1280 þann 1. janúar 2016, 1223 þann 1. janúar 2008 og 1581 þann 1. janúar 1998. Fækkun frá árinu 1998 er því um 20%.

Tekjumyndum hefur aukist á ári hverju frá árinu 2008 (8,4 milljarðar) til ársins 2014 (13,9 milljarðar) um 65%, eða um 5,5 milljarða.

Skilgreining; Vaxtarsvæði með verulega aukna tekjumyndum og fjölgun íbúa. Fjöldi íbúa er þó langt frá því sem mest var.

Norðanverðir Vestfirðir

Svæði með viðvarandi fólksfækkun frá miðjum níunda áratugnum, mest á tíunda áratugnum. Fjöldi íbúa var 4711 þann 1. janúar 2016, 5098 þann 1. janúar 2008 og 5787 þann 1. janúar 1998. Fækkun frá árinu 1998 er því um 19%. Mest er fækkun í minni byggðakjörnum Ísafjarðarbæjar og er búseta þar orðin viðkvæm.

Tekjumyndun hefur aukist á ári hverju frá árinu 2008 (35,9 milljarðar) til ársins 2013 (49,2 milljarðar) en minnkaði á árinu 2014 (46,3 milljarðar). Hlutfallsleg aukning frá árinu 2008 til 2014 nemur 19%, eða um 10,4 milljörðum.

Skilgreining; Svæði í hægum vexti en dregst aftur úr öðrum svæðum. Stöðug fækkun íbúa en mismikil eftir byggðakjörnum. Sjáanleg vaxtarfæri á sömu forsendum og á sunnanverðum Vestfjörðum en óvíst að það nái til allra byggðakjarna.

Strandir og Reykhólahreppur

Svæði með viðvarandi fólksfækkun frá miðjum níunda áratugnum. Fjöldi íbúa var 892 þann 1. janúar 2016, 917 þann 1. janúar 2008 og 1188 þann 1. janúar 1998. Fækkun er meiri á Ströndum en í Reykhólahreppi þar sem íbúum hefur tekið að fjölga á ný á síðustu árum. Staða Árneshrepps og Kaldrananeshrepps er hér einna verst í þessu samhengi.

Tekjumyndun jókst frá árinu 2008 til ársins 2011 (9,2 milljarðar) en síðan hefur dregið úr henni og nam hún 7,1 milljarði árið 2014 og er hún nú sú sama og árið 2008 eða um 7,1 milljarður.

Skilgreining; Svæði í stöðnun eða afturför tekjulega og stöðug fækkun íbúa.

Sérstök tækifæri í vaxtargreinum

Mörg tækifæri eru til sóknar á Vestfjörðum. Vöxtur í fiskeldi hefur verið mikill undanfarin ár og á þessu ári er gert ráð fyrir að um 150 manns starfi við fiskeldi á svæðinu, auk afleiddra starfa. Gert er ráð fyrir því að um 7000 tonnum verði slátrað af laxfiskum sem skapar veltu upp á tæplega fimm milljarða króna. Fiskeldi er þar af leiðandi nú þegar orðin stór atvinnugrein á Vestfjörðum og hefur möguleika á að verða enn stærri. Gangi áform um enn meiri aukningu eftir má gera ráð fyrir því að um 400 manns muni hafa beina atvinnu af fiskeldi innan fárra ára.

Ferðapjónustan er síðan önnur atvinnugrein sem er í vexti en á eftir að ná að styrkjast og vaxa á Vestfjörðum, en ef vel er á málum haldið þá verður hún ein af lykilatvinnugreinum á svæðinu. Atvinnugreinin hefur einnig þann kost að uppbygging getur átt sér stað jafnt í dreifbýli sem þéttbýli og styrkir þannig búsetu í fámennum og en landfræðilega stórum svæðum.

▪ Fiskeldi

Nefndin leggur til að stjórnvöld taki ákvörðun um að staðsetja störf í stoðkerfi fiskeldis fyrir landið allt á Vestfjörðum og að þar verði svokölluð miðstöð fiskeldis staðsett til framtíðar. Þar er um að ræða störf á sviði stjórnsýslu, eftirlits og rannsókna frá t.d. Matis, Fiskistofu, Hafrannsóknarstofnun og annarri rannsóknarstarfsemi tengdri fiskeldi.

Lögsetja þarf fyrirkomulag strandsvæðaskipulags og ljúka framkvæmd burðarþolsrannsókna á Vestfjörðum. Tryggja þarf að nægjanlegt fjármagn sé til að ljúka þessum verkefnum á sem skemmstum tíma. Á grundvelli slíkrar vinnu á að vera mögulegt að skipuleggja til framtíðar litið nýtingu og verndun strandsvæða við Vestfirði. Þannig verði tryggt aðgengi nýrra atvinnugreina, s.s. fiskeldis að strandsvæðum en í samráði við annað atvinnulíf og samfélög á svæðinu.

Eitt af meginvandamálum vestfirskra sveitarfélaga er tekjuvandi. Fiskeldi er í hraðri uppbyggingu og til framtíðar litið verður það ein af meginstöðum atvinnulífs á Vestfjörðum. Skattumhverfi þessara atvinnugreina er sömuleiðis í mótun. Í þeim efnum ber að leggja ríka áherslu á að tryggja það að tekjur af fiskeldisauðlindinni renni í dag og til framtíðar litið til viðkomandi sveitarfélaga. Samfélögin njóti því nálægðar við nýtingu auðlindarinnar og sveitarfélögin hafi fjárhagslega burði til að byggja upp öflug samfélög og gott umhverfi fyrir fiskeldisfyrirtækin að starfa í.

Uppbygging fiskeldis tekur tíma og leyfisveitingaferlið getur tekið nokkur ár. Hér ber að vanda til verka og tryggja að allur sá ferill gangi fram lögum samkvæmt. Mikilvægt er því að stjórnvöld tryggi að stofnanir sem um þessi mál fjalla fái til þess nauðsynlegt fjármagn til að geta unnið vandaða vinnu en um leið staðið við lögbundin tímamörk.

▪ Ferðapjónusta

Nefndin leggur áherslu á að stjórnvöld fylgi eftir forgangsmálum sem sett eru fram í Vegvísi í ferðapjónustu, sér í lagi að útfærðar séu leiðir til að sveitarfélög hafi tekjur af auknum ferðamannafjölda. Sveitarfélögin þurfa oft að bera mikinn kostnað vegna uppbyggingar og reksturs ferðamannastaða en tekjurnar eru oft takmarkaðar og óbeinar.

Annað forgangsmál sem sett er fram í Vegvísinum er að samgönguáætlun taki mið af þörfum ferðaþjónustu og spám um áframhaldandi aukningu ferðamanna. Það er ljóst að samgöngumál eru takmarkandi þáttur í áframhaldandi uppbyggingu ferðaþjónustu og lengingar ferðamanntímabilsins á Vestfjörðum.

Eitt af meginvandamálum ferðaþjónustu á Vestfjörðum er að hún er samansett af mörgum mjög litlum fyrirtækjum. Það eru fáir sterkir aðilar sem geta dregið lestina þegar kemur að uppbyggingu, fjárfestingu, markaðssetningu og hagsmunagæslu. Vegna smæðar fyrirtækjanna þarf því stöðkerfið að vera enn sterkara, en í dag stendur stöðkerfi atvinnu- og ferðamála höllum fæti vegna lækkandi framlaga hins opinbera. Til þess að hægt sé að ná settum árangri í dreifingu ferðamanna verður að tryggja sterkt bakland fyrir ferðaþjónustufyrirtækin á svæðinu. Það má t.d. gera með gerð svæðisbundinnar stjórnunaráætlunar (DMP) líkt og nefndin leggur til í einstökum verkefnum hér síðar í skýrslunni.

Vestfirðir til framtíðar – styrking innviða

▪ Samgöngur og fjarskipti

Hagkerfi og vaxtarmöguleikar Vestfjarða líða fyrir það að vegir eru á mörgum stöðum árum og áratugum á eftir því sem gengur og gerist annars staðar á landinu. Hringtengingu ljósleiðara verður lokið á árinu 2016 en tenging dreifbýlis hefur beðið. Tillögur í samgönguáætlun 2015-2018, sem nú eru til umræðu á Alþingi, eru í kostnaðarmati Vegagerðarinnar metnar á 14-16 milljarða. Þær tillögur sem hafa komið til nefndarinnar til viðbótar, varðandi jarðgöng, endurbyggingu núverandi vega til nútímaforms, hafnir, flugvelli, ferðamannavegi og heildarúrlausn í samgöngumálum Árneshrepps, eru metnar á um 40 milljarða.

Hringtenging ljósleiðara um Vestfirði er algjör forsenda fyrir því að atvinnulíf og samfélag á Vestfjörðum nái að þróast og standast þær kröfur sem gerðar eru í nútímasamfélagi. Samhliða þarf að ljúka lagningu ljósleiðara í dreifbýli út frá stofnleiðum, þar sem heilsársbúseta eða heilsársstarfsemi er fyrir hendi. Sveitarfélögum á Vestfjörðum stendur eins og öðrum sveitarfélögum til boða að sækja um styrk til verkefnisins „Ísland ljóstengt“. Áætlaður kostnaður við verkefnið miðað við 99,9% tilgreindra staða eru 4 milljarðar, en í fjármálaáætlun 2017-2021 eru áætlaðir um 2,5 milljarðar. Hér blasir við að vegna landfræðilegra aðstæðna (dreifbýlis og fámennis) verður kostnaður við tengingar á Vestfjörðum mun dýrari en víðast á landinu. Hætta er á að sveitarfélög á Vestfjörðum standi því verr næstu árin þegar kemur að því að keppa um fjármagn úr verkefnasjóði „Ísland ljóstengt“. Nauðsyn er því á að setja sérstakt fjármagn til að flýta framkvæmd mála á Vestfjörðum á árunum 2017 og 2018.

Við lagningu ljósleiðara aukast möguleikar umtalsvert á hagnýtingu þeirra tækifæra sem þróun stafrænnar tækni býður. Mikilvægt er að hafa í huga að það að hafa aðgengi að tækninni tryggir ekki hagnýtingu. Hin stafræna tækni er farartæki í nýsköpunar á öllum sviðum og mikilvægt er að lagningu ljósleiðara fylgi öflug eftirfylgni til að öll stjórnsýsla, skólar, almenningur og fyrirtæki geti nýtt sér þá möguleika og þannig orðið samkeppnishæfari en ella. Hægt væri að hugsa sér Vestfirði sem nokkurs konar „tilraunasvæði“ þar sem nokkuð hratt væri gengið til að uppfæra svæðið þannig að stafræn tækni væri hagnýtt við endurskipulagningu ferla og samskipta sveitarfélaga, almennings og fyrirtækja. Útfærð væru „maker spaces“ um allt svæðið, aðgengi að ráðgjöf og þjónustu væri tryggt og hægt væri að styðja sveitarfélög og fyrirtæki við innleiðingu tækninnar. Til þess að svo megi verða þarf bæði þekkingu og fjármagn. Forsendur árangurs við hagnýtingu stafrænnar tækni er langtíma stefnumótun og áætlanagerð, þarfagreining á tækjum og hugbúnaði, endurskipulagning ferla, skuldbinding og áhugi stjórnenda og þjálfun á öllum stigum. Aðgerð sem þessi er nýstárleg, horfir til framtíðar og gæti tryggt hugvitssamlegri nýtingu auðlinda til framtíðar.

Vesturbyggð er eina sveitarfélagið á Íslandi með fleiri en 1000 íbúa sem ekki er tengt höfuðborgarsvæðinu með vegi með bundnu slitlagi. Vegasamgöngur innan Vestfjarða eru óviðunandi, tenging milli suður- og norðursvæðis er engin og vegurinn í raun og veru ónýtur.

Með þetta í huga er mikilvægt að samgöngubætur á Vestfjörðum njóti sérstaks forgangs í þeirri samgönguáætlun sem liggur fyrir á Alþingi, jafnvel þannig að gerð verði svæðisbundin samgönguáætlun fyrir Vestfirði. Markmið hennar er að á næstu átta árum verði samgöngur svæðisins í sama horfi og annars staðar á landinu. Þau verkefni sem horfa ætti til að ljúka eru:

- Vestfjarðavegur 60 um Gufudalssveit
- Dýrafjarðargöng/Dynjandisheiði
- Bíldudalur/Dynjandisheiði
- Endurbygging á veginum Álftafjörður-Hestfjörður
- Rannsóknir á göngum undir Klettsháls-Hálfán-Mikladal
- Álftafjarðargöng
- Endurbygging Innstrandavegar 68
- Endurbætur á Strandavegi norður í Árneshrepp

▪ **Hafnarmál**

Umfangsmikil fiskeldisuppbygging og annar iðnaður er í kortunum á svæðinu og því þarf að tryggja að hið opinbera tryggi fjármögnun lögbundinna framlaga sinna til þessa málaflokks til móts við sveitarfélög. Nefnt hefur verið í því sambandi uppbygging vegna fiskeldis í Bolungarvík og víðar, dýpkun hafnar og bygging hafnarkants á Ísafirði vegna skemmtiferðaskipa og annars iðnaðar og kalkþörungarverksmiðju í Súðavík. Auk þess er augljós þörf á stórskipahöfn á sunnanverðum Vestfjörðum. Mikilvægt er að sveitarfélögin komi sér saman um forgangsöröðun, samnýtingu hafna og staðsetningu framkvæmda.

▪ **Orkumál**

Í kjölfarið á tengipunkti í Ísafjarðardjúpi fyrir Hvalárvirkjun, Austurgilsvirkjun og fleiri virkjanakosti við Djúp, er mikilvægt að stjórnvöld setji þá pólitísku stefnumörkun strax að unnið verði að tengingu frá tengipunktinum til Ísafjarðar. Með því næst hringtenging á fjörðunum eða svokölluð n-1 tenging sem veldur stórbættu raforkuöryggi og gefur kost á uppbyggingu á svæðinu.

Fyrir liggur áhugi á byggingu kalkþörungarverksmiðju í Súðavík en núverandi raforkukerfi ber ekki flutning á orku til verksmiðjunnar. Með því að hefja hringtengingaverkefnið með lagningu strengs á milli Ísafjarðar og Súðavíkur gæti þetta verkefni orðið að veruleika með verulega jákvæðum byggðaáhrifum.

Ótrygg orka fer minnkandi á markaði og ef ekkert verður að gert mun húshitunarkostnaður á Vestfjörðum fara úr böndunum þrátt fyrir nýtt frumvarp um niðurgreiðslu á flutningskostnaði raforku. Þar sem rafkyntar hitaveitur OV hafa varaafli í formi olíukatla er kerfið mjög sveigjanlegt gagnvart tímabundinni skerðingu og getur brugðist mun hraðar við en stórnotendur sem þurfa langan aðlögunartíma vegna eðli sinnar starfsemi. Lausnin er væntanlega langtímasamningar við Landsvirkjun. Aukning á nýtingu jarðhita til húshitunar minnkar þörf fyrir slíkan samning.

Orkusjóður veitir fjármagn til jarðhitaleitar, enda eru slíkar framkvæmdir of áhættu- og kostnaðarsamar fyrir lítil sveitarfélög, en á sama tíma mikið hagsmunamál fyrir byggðina á svæðinu. Orkusjóður er hins vegar fjárvana og því er nauðsynlegt að setja þar inn fjármuni en sem verði sérstaklega ætlaðir til jarðhitaleitar á Vestfjörðum.

▪ Húsnæðismál á Vestfjörðum

Er hagkvæmt fyrir mig að byggja á Vestfjörðum? Þetta er spurning sem einstaklingar, fólk í sambúð spyr sig að. Þetta er grundvallarmál, samhliða væntri framþróun í atvinnulífi á Vestfjörðum á komandi árum. Fyrir liggur hins vegar vandi er felst í markaðsbresti á fasteignamarkaði, en markaðsverð íbúðarhúsnæðis hefur á undanförunum árum verið um 20%-35% af áætluðum byggingarkostnaði. Við nánari greiningu á markaðinum kemur fram að flestir sækjast eftir búsetu í þéttbýli en framboð á húsnæði er mest í dreifbýli. Í þéttbýli eru allar íbúðir í notkun sem eignaríbúðir eða til útleigu og í vaxandi mæli nýtt sem frístundahús eða til útleigu fyrir ferðamenn. Nýbyggingar hafa verið í algjöru lágmarki á Vestfjörðum, en árabílinu 2010-2014 voru byggðar um 50 íbúðir, eða að meðaltali um 10 á ári.

Staðan hefur leitt til „eignaotta“ sem birtist í því að nýbyggingar eru í lágmarki, tregðu við kaup eða sölu eigna og að eignir séu keyptar upp sem frístundarhús eða til ferðapjónustu. Stærstu sveitarfélögin glíma einnig við skuldir frá fyrri tíð vegna félagslega húsnæðiskerfisins og eru því varfærin í að koma inn á markaðinn eins og sakir standa.

Ráðherra húsnæðismála hefur komið fram með frumvörp að umbótum í húsnæðismálum auk þess sem stjórnvöld hafa boðað aðgerðir til að auðvelda kaup á fyrstu fasteign. Nefndin telur mikilvægt að þetta mál verði tekið til nánari skoðunar. Því er lagt til að stofnaður verði starfshópur með fulltrúum sveitarfélaga, ráðuneyta, stéttarfélaga og stofnana. Hlutverk starfshópsins er að greina stöðu á markaði og vinna tillögur að úrbótum fyrir svæði eins og Vestfirði.

▪ Menntamál

Uppbygging menntunar á framhaldsskóla- og háskólastigi er grundvallaratriði fyrir samkeppnisaðstöðu atvinnulífs og samfélaga á Vestfjörðum. Hlutfall íbúa með einungis grunnskólapróf er með því hæsta á Vestfjörðum ásamt því að hlutfall karla með framhaldsmenntun er mjög lágt. Menntaskólinn á Ísafirði er mikilvægur í samfélagslegu tilliti og eini framhaldsskólinn á svæðinu sem er bæði með bók- og verknám. Verknámsnemendur eru um þriðjungur af nemendafjölda skólans og mikilvægt er að skólinn geti áfram boðið upp á fjölbreytt verknám. Mikilvægt er að reiknilíkan fyrir framhaldsskóla verði endurskoðað og sú endurskoðun geri ráð fyrir samfélagslegri sérstöðu skóla þar sem það á við hverju sinni. Nefndin telur að framlög til framhaldsskóla í iðnnámi og bóknámi verði tryggð þrátt fyrir tímabundna fækkun nemenda. Á sama hátt þarf að styrkja rekstur framhaldsskóladeilda sem reknar eru á Patreksfirði og á Hólmavík.

Starfsemi Háskólaseturs hefur haft sömu jákvæðu áhrifin á samfélagið á norðanverðum Vestfjörðum og starfsemi Háskólans á Akureyri hefur haft þar. Starfsemin hefur byggst upp hægt en örugglega og er nú með kennslu á sviði meistaranáms með um 20 nema í árgangi, fjarnám með um 120 nema á ári og nýjar námsleiðir í þróun. Mikilvægt er að hlúa vel að starfseminni og gefa Háskólasetrinu svigrúm til að vaxa og dafna.

Starfsemi Fræðslumiðstöðvar Vestfjarða hefur náð til allra svæða á Vestfjörðum. Starfsemin hefur á síðustu árum ekki síst beinst að því að fá fólk án framhaldsmenntunar aftur til náms. Eins hafa verið þróuð námskeið fyrir nýjar atvinnugreinar eins og fiskeldi. Viðvarandi niðurskurður fjárlaga um margra ára skeið er nú kominn að þolmörkum sé horft fram til ársins 2017.

▪ Heilbrigðis- og öldrunarþjónusta

Áhersla er lögð á að rekstri Heilbrigðisstofnun Vestfjarða verði komið í ásættanlegt horf og lokaátak verði gert í umönnun aldraðra. Góð og örugg heilbrigðisþjónusta er grunnurinn að blómlegu samfélagi. Það er lykilatriði fyrir íbúa að heilbrigðisþjónustan sé góð á viðkomandi svæði. Árið 2014 var öllum heilbrigðisstofnum á Vestfjörðum steipt saman í eina stofnun.

Vonir stóðu til að samnýta mætti betur sérfræðiþjónustu á svæðinu þannig að allir íbúar Vestfjarða fengju bætt aðgengi að sérfræðiþjónustu og barnshafandi konur að ljósmæðrum. Nefndin leggur því ríka áherslu á að Heilbrigðisstofnun Vestfjarða fái eðlilega fjármögnun til þess að geta veitt eðlilega og lögbundna heilbrigðisþjónustu á öllu svæðinu sem tilheyrir stofnuninni og gera verulegt átak til að þessir þjónustubættir sameiningar nái fram að ganga. Hér verði einnig tekið tillit til kostnaðar sem hlýst af slæmu samgöngukerfi á milli sunnan- og norðanverðra Vestfjarða s.s. lenging akstursleiðar yfir vetrartímann úr 178 km í 444 km. Einnig verði gert ráð fyrir því að stofnunin geti fylgt eftir ört vaxandi þjónustubörf í heilbrigðismálum, sem og þeirri uppbyggingu sem er hafin í atvinnulífinu m.a. vegna mikils fjölda ferðamanna. Stofnunin hefur þurft að ganga langt í sparnaði og aðhaldi til margra ára og þrátt fyrir miklar sameiningar og hagræðingu hefur það komið niður á ýmsum þáttum þjónustunnar.

Helstu þættir sem þrengt hefur að eru skortur á læknum og öðru heilbrigðisstarfsfólki til að sinna öllum byggðakjörnunum sem skyldi. Það er skortur á ljósmæðraþjónustu á öllu svæðinu, en sérstaklega á sunnanverðum Vestfjörðum þar sem barnshafandi konur þurfa að leita til Reykjavíkur með fullnægjandi mæðraskoðun sérfræðinga. Sálfræðiþjónusta á vegum stofnunarinnar er einnig mjög takmörkuð.

Mörg tæki Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða eru því miður orðin mjög gömul og úr sér gengin þar sem ekki hafa verið til fjármunir til nauðsynlegrar endurnýjunar. Þjónusta við aldraða hefur batnað með nýjum hjúkrunarheimilum, nema á sunnanverðu svæðinu þar sem skortir verulega aðstöðu og bæta þarf heimahjúkrun. Komur sérfræðilækna til Vestfjarða eru fáar og í of fáum sérgreinum. Stofnunin hefur ekki haft burði til að bæta þar úr. Starfsfólk Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða stendur frammi fyrir mikilli áskorun í krefjandi en spennandi verkefni. Án verulega aukinna fjármuna til reksturs Heilbrigðisstofnunar Vestfjarða er ekki hægt að bæta úr þessu og hvað þá að auka þjónustuna eins og þörf er á.

Lagt er til að unnið verði að því að samþætta starfsemi heilsugæslu, heimahjúkrun og félagsþjónustu í Bolungarvík. Gera þarf nauðsynlegar breytingar á húsnaði Ríkiseigna að Miðstræti 19 til að hýsa þjónustumiðstöð og flytja allar viðkomandi stofnanir á einn stað. Með því að samþætta betur heilbrigðisþjónustu þessara stofnana í Bolungarvík má ná fram aukinni þjónustu við íbúa á sama tíma og kostnaður mun lækka. Þjónusta starfsstöðvar Heilbrigðisstofnunar Vesturlands á Hólmavík er viðunandi sem stendur. Gæta verður að því að framlög til stofnunarinnar taki mið af dreifðri starfsemi þannig að íbúar geti treyst því að þeir standi jafnt gagnvart þjónustu heilbrigðiskerfisins.

▪ Skattaumhverfi

Lagt er til tímabundið verkefni til allt að átta ára þar sem samskonar aðgerðir verði settar á og hefur verið gert í Norður-Noregi. Vísað er hér til vilja Alþingis í þessum efnunum skv. samþykkt um stefnumótandi Bygðaaætlun 2014-2017, tillaga 2.2. *Stuðningur við einstaklinga, m.a. afsláttur af námslánum og lægra skattþrep* og tillaga 2.3 *Stuðningur við fyrirtæki m.a. lækkun tryggingargjalds*.

Nefndin leggur til að settur verður á fót starfshópur fagraðuneyta og Bygðastofnunar til að vinna að útfærslum í málinu. Mikilvægt er að þær útfærslur liggi fyrir vorið 2017.

▪ Aukin samvinna sveitarfélaga á Vestfjörðum

Skóða þarf rækilega hvort að frekari sameiningar sveitarfélaga á Vestfjörðum geti leitt til þess að nýta megi fjármagn betur, efla þjónustu og gera sveitarfélögum kleift að taka við fleiri verkefnum frá ríkinu. Þetta þarf að gerast þannig að ábati af samrekstri, sameiningu og yfirtöku verkefna verði eftir á svæðinu. Sveitarfélög á Vestfjörðum hafa sammælst um gerð svæðisáætlunar fyrir Vestfirði sem móti stefnu í sameiginlegum málaflökkum landshlutans og

samstarfi sveitarfélaganna í þeim efnum. Telja verður að slík vinna sé góður grunnur fyrir umræðu um sameiningu, eða aukið samstarf sveitarfélaga, í viðræðum þeirra við ríkið gegn stórum framfaraverkefnum á Vestfjörðum.

▪ **Menning**

Fjölbreytt og öflugt menningarlíf einkennir Vestfirði og eru bæði atvinnu- og áhugamenn virkir þátttakendur í því. Þátttaka í menningarviðburðum er góð en víða er markhópurinn sem sækir viðburði fámennur og of fáir einstaklingar sem bera menningarlífið á herðum sér.

Á Ísafirði er menningarmiðstöð og þar er einnig starfandi listaskóli. Tónlistarskólar eru starfandi í öllum stærri sveitarfélögum og hefur tónlistarlífið verið öflugt, sbr. ímynd Ísafjarðar sem tónlistarbæjar.

Mörg verkefni í menningartengdri ferðaþjónustu á Vestfjörðum standa framarlega á landsmælikvarða. Þar má t.d. nefna Galdrasýningu á Ströndum, Skrímslasetur á Bíldudal og Melrakkasetrið í Súðavík. Aðeins þrjú viðurkennd söfn eru starfandi á svæðinu, Byggðasafn Vestfjarða, Minjasafn Egils Ólafssonar á Hnjóti og Sauðfjársetur á Stöndum. Fleiri hafa þó burði til að fá slíka viðurkenningu og fjölmörg önnur söfn og setur er að finna á svæðinu. Starfsemi þeirra flestra líður fyrir skort á rekstrarfjármagni og miklir möguleikar eru á að efla þau með tilheyrandi jákvæðum hætti á menningu og mannlíf.

Helstu hindranir fyrir eflingu menningarlífs á Vestfjörðum, auknu samstarfi og þátttöku, eru þær sömu og fyrir eflingu byggðar og atvinnulífs. Þar kemur einkum til skortur á fjármagni, slæmar samgöngur, brotalamir varðandi fjaraskipti og nettengingar, hár rekstrar-, flutnings- og ferðakostnaður ásamt fólksfæð.

Efling innviða og fjölgun íbúa mun efla menningarlíf og menningartengda ferðaþjónustu en taka verður á fjármögnun menningarstarfs eftir áralangan samdrátt í þeim efnum. Gera má verulega bót í málaflokknum ef horft er til annars vegar stofn- og rekstrarstyrkja til menningarstofnana og hins vegar til starfsemi menningarmiðstöðva.

Brjánslækur er fornt höfuðból og kirkjustaður við mynni Vatnsfjarðar, en reglulegar samgöngur eru yfir Breiðafjörð frá Stykkishólmi. Tækifæri eru í að byggja upp náttúru- og menningatengdan áningastað sem dregur fram sérstöðu Brjánslækjar, kynna á lifandi hátt til að tryggja góða umgengni og vernd til framtíðar. Slík uppbygging myndi stuðla að því að fólk kæmi gagnert til að skoða þá merku sögu sem Brjánslækur og nágrenni varðveitir.

Nefndin leggur til bætt verði við fjármuni í Uppbyggingarsjóð (innan Sóknaráætlunar Vestfjarða) í þrjú ár sem myndi síðan úthluta fjármagninu aftur í formi öndvegisstyrkja á grundvelli umsókna. Slíkt myndi hafa mikil og jákvæð áhrif á uppbyggingu ferðaþjónustu, atvinnu- og mannlífs á svæðinu. Um leið hefðu verkefni jákvæð áhrif á sjálfsmynd íbúa og ímynd fjórðungsins.

Nefndin bendir einnig á að á Ísafirði er starfandi öflug menningarmiðstöð, Edinborgarhúsið, sem nýtur ekki rekstrarstyrkja frá ríkinu eins og t.d. sambærilegar menningarmiðstöðvar á Austurlandi. Samræma þarf stuðning ríkisvaldsins við menningarmiðstöðvar á landsvísi með Austurland sem fyrirmynd, en þrjár menningarmiðstöðvar fyrir austan eru styrktar árlega með sérstökum framlögum til viðbótar við sóknaráætlanir landshlutans.

▪ **Málefni Árneshrepps**

Árneshreppur var tekin til sérstakrar umræðu hjá nefndinni og hvernig hægt væri að bregðast við þeirri stöðu sem þar er komin upp. Það er ljóst að sérúrræði þarf fyrir svæðið þar sem hefðbundnar byggðaaðgerðir ná ekki utan um vanda sveitarfélagsins. Umfangsmiklar samgönguframkvæmdir þarf til að rjúfa vetrareinangrun byggðarinnar og yrðu þær hluti af

sértækri samgönguáætlun fyrir Vestfirði. Komi Hvalárvirkjun til framkvæmda er augljóst að slík framkvæmd myndi hafa gífurleg áhrif til bóta fyrir sveitarfélagið.

Einstök verkefni – tillögur**Tryggja aðgengi að framhaldsskóla í heimabyggð**

Sóknarfæri eru í stofnun fræðslumiðstöðva þar sem hægt er að stunda fjarnám á ýmsum stigum, sérstaklega framhaldsskólastigi svo að börn geti stundað nám í heimabyggð. Þessum fræðslumiðstöðvum hefur verið komið upp á Hólmavík og Vesturbyggð en slíku er ekki fyrir að koma í Reykhólahreppi.

Verkefni: Stofnun framhaldsskóladeildar í Reykhólahreppi

Í Reykhólahreppi ganga nú upp stórir árgangar af unglingum. Þeir sækja væntanlega í framhaldsskóla eftir 1-2 ár. Vísir að framhaldsdeild er á Hólmavík. Reykhólahreppur sækist hér með eftir að fá að vera í samfloti með Strandamönnum um fjölbreytta kennslu á framhaldsskólastigi. Undirbúningur um framkvæmd krefst þess að fljótlega verði hafist handa um útfærslur. Því er æskilegt að fá styrk fyrir starfsmann til að sinna málum frá og með haustinu 2016. Unnið verður í samstarfi við Fræðslumiðstöð Vestfjarða og framhaldsskólanna.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

0,5 í 2 ár

Kostnaðaráætlun

7,2 milljónir króna í tvö ár

Ábyrgð og framkvæmd

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Friðlönd á Vestfjörðum**Verkefni: Aukin landvarsla og uppbygging aðstöðu**

Vegna gríðarlegrar fjölgunar ferðamanna á Vestfjörðum er mikilvægt að ráðast í aukna landvörslu, uppbyggingu á aðstöðu og vinna áfram við friðlýsingu Látrabjargs. Áhersla er lögð á að tryggð verði landvarsla á Látrabjargi, Vatnsfirði, Hornströndum og á Dynjandasvæðinu næstu ár.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

4-5

Kostnaðaráætlun

23,5 milljónir króna í 3 ár

Ábyrgð og framkvæmd

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Rannsóknarsetur Háskóla Íslands á Ströndum**Verkefnið: Tryggja áframhaldandi fjármagn til reksturs RHÍS**

Mikilvægt að tryggja framlög til starfseminnar til lengri tíma og gera kleift að hafa tvo starfsmenn starfandi hjá setrinu á Ströndum til framtíðar, með því að auka framlag ríkisins til heildarsamnings við Rannsóknarsetur HÍ, en unnið er að endurnýjun hans.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

2

Kostnaðaráætlun

Sama fjármagn tryggt til framtíðar

Ábyrgð og framkvæmd

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Samfélagsmiðstöð (Þjónustukjarni – One stop shop) á Þingeyri**Verkefni: Tilraunaverkefni um þjónustukjarna**

Fyrirhugað er að koma á samstarfi Ísafjarðarbæjar og þjónustuaðila um myndun þjónustukjarna á Þingeyri. Stofnkostnaður er áætlaður um 10 milljónir króna. Markmið þjónustukjarna er að hægt verði að bjóða upp á grunnþjónustu í smærri byggðarlögum sem eykur lífsgæði íbúanna. Aðlaga þarf þjónustu í minni byggðarlögum að nútímakröfum og tryggja þannig íbúum ákveðna grunnþjónustu.

Hægt væri að nota Þingeyri sem stað til þróa svona þjónustu sem mætti yfirfara yfir á aðra staði.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

Ca. 2

Kostnaðaráætlun

7,2 milljónir króna á fyrsta ári og þar af eru 4 milljónir króna sem hlutdeild í stofnkostnaði. Eftir það er gert ráð fyrir 3,2 milljónum króna á ári.

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

Ný námsleið hjá Háskólasetri Vestfjarða**Verkefni: Sjávarbyggðafraeði**

Hjá Háskólasetri Vestfjarða er nú kennd ein námsleið á meistarastigi í Haf- og strandsvæðastjórnun. Hliðstæð námsleið í Sjávarbyggðafraeðum er tilbúin í skúffunni. Með henni mundi námsmannafjöldinn tvöfaldast. Námsmenn eru á aldursbilinu 23-30 ára, en á Vestfjörðum er helst skortur á fólki á þeim aldri.

Gert er ráð fyrir töluverðum samlegðaráhrifum af því að hafa tvær námsleiðir í boði, m.a. geta fagstjórar gengið í verk hvors annars, sem er mikilvægt til að tryggja þjónustu við forföll og til að bæta gæði náms til lengdar.

Þar sem allt nám hjá Háskólasetrinu er kennt í lotum, þar með talið á sumarönn, er það mjög aðgengilegt nemendum og fólki úr atvinnulífi af öðrum stöðum. Það fellur t.d. mjög vel að gestanámi sem opinberir háskólar hafa stofnað með sér. Þess vegna má ætla að til lengdar efli slíkt nám samstarf og flæði milli háskóla. Námsleiðin á að vera eins hliðstæð núverandi námi og frekast er unnt til að auka afköst sem allra mest. Því er líklegast að leitað verði samstarfs við Háskólann á Akureyri, sem mundi enn frekar tryggja gott samstarf milli Háskólaseturs Vestfjarða og Háskólans á Akureyri.

Nám í byggðafræðum er ekki til á landinu, en virðist vera mjög þarft til að renna sterkari stöðum undir upplýsta umræðu um þessi mál á landsvísu. Ætla má að staðsetningin á Ísafirði vinni með slíku námi.

Tímaáætlun

janúar 2017

Stöðugildi

1,2

Kostnaðaráætlun

20 milljónir króna á ári

Ábyrgð og framkvæmd

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Skólahúsið í Trékyllisvík

Verkefni: Endurbætur á skólahúsi

Skólahúsið í Trékyllisvík er byggt um 1935 og teiknað af Guðjóni Samúlessyni. Það hefur nýst sem gistiheimili á sumrin og nú er kominn tími á viðhald. Þótt tjaldstæði séu ágæt í Árneshreppi er æskilegt að geta nýtt skólann til gistinga og veitinga en aðstaðan er farin að láta á sjá. Tilgangurinn er að lengja ferðamannatímamann og auka við þjónustu við ferðamenn í Árneshreppi.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

0

Kostnaðaráætlun

15 milljónir króna

Ábyrgð og framkvæmd

Forsætisráðuneytið

Snjóflóðasetur á Ísafirði

Verkefni: Þróun þekkingarmiðstöðvar

Á Ísafirði verði þróuð þekkingarmiðstöð eða samstarfsnet fyrir þróun mælitækja til snjóflóðaeftirlits og uppbyggingar þekkingar á eðli ofanflóða og þar með bætts hættumats. Aðilar að samstarfsneti yrðu stofnanir á norðanverðum Vestfjörðum sem nýta ýmiss konar mælibúnað við vöktun á náttúru, s.s. Vegagerðin, Hafrannsóknarstofnun, Orkubú Vestfjarða og Náttúrustofa Vestfjarða. Á svæðinu starfa einnig ýmis fyrirtæki sem vinna að nýsköpun, þróun og margs konar smíði. Kostir þessa samstarfsnets felast einnig í smæð samfélagsins sem gerir samvinnu auðveldari en í stærri og flóknari samfélögum. Þar að auki býður vestfirsk náttúra upp á að prófa mæla við erfiðar aðstæður, en ein helsta áskorun veðurmælinga á Íslandi er mikið álag sem mælur þurfa að standast, svo sem mikinn vindhraða, ísingu og snjósíg.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

1

Kostnaðaráætlun

12,5 milljónir króna á ári

Ábyrgð og framkvæmd

Innanríkisráðuneytið

Álftafjarðargöng**Verkefni: Rannsókn á Álftafjarðargöngum**

Samkvæmt ályktun Fjórðungssambands Vestfirðinga frá 60. þingi FV eru Álftafjarðargöng næstu jarðgöng á eftir Dýrafjarðargöngum.

Súðavíkurlíð er í dag metin einn af hættulegustu vegum landsins samkvæmt skýrslu og úttekt Veðurstofunnar sem fer með snjóflóðarannsóknir. „Mat á hættu vegna snjóflóða og grjóthruns á vegum milli Súðavíkur og Bolungarvíkur“ (Harpa Grímsdóttir, janúar 2006).

Mikilvægt er að strax verði farið af stað í rannsóknavinnu við göngin og gera þau þannig tilbúin undir framkvæmdir eins og fljótt og kostur er. Vegagerðin mun sjá um rannsóknina.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðgildi

1

Kostnaðaráætlun

10 milljónir

Ábyrgð og framkvæmd

Innanríkisráðuneytið

Fjarþjónusta við íbúa á sunnanverðum Vestfjörðum**Verkefni: Að halda áfram að þróa fjarþjónustu í heilbrigðismálum**

Að sett verði fjármagn í tilraunaverkefni ríkis og sveitarfélaga þar sem unnið verði að heilbrigðisþjónustu fyrir börn og fullorðna á öllum Vestfjörðum. Síðastliðin ár hefur Vesturbyggð unnið að tilraunaverkefni t.d. að talþjálfun barna, kvíðameðferð fyrir börn og íslenskukennslu fyrir börn af erlendum uppruna með þessari aðferð. Hefur það gefist mjög vel og árangur verið mikill. Ávinningur felst í auðveldara aðgengi, stöðugri meðferð og ódýrara meðferðarúrræði, lækkuðum kostnaði skóla vegna frávika nemenda, lækkuðum kostnaði ríkis í framtíðinni vegna greininga og ófyrirséðra vandkvæða á fullorðinsaldri, og lækkuðum kostnaði foreldra vegna ferðalaga og frátafa frá vinnu.

Með þessu er tryggt að fjármagnið fer í meðferðirnar. Ennfremur er tryggt að ætíð verði besta þjónusta í boði á hverjum tíma og hægt að stýra þjónustunni betur.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

1-2

Kostnaðaráætlun:

10 milljónir króna á ári í þrjú ár

Ábyrgð og framkvæmd

Velferðarráðuneytið

Fræðasetur Háskóla Íslands á Patreksfirði**Verkefni: Sérhæfing í fiskeldisrannsóknum**

Að á sunnanverðum Vestfjörðum verði Fræðasetur HÍ á Patreksfirði endurreist til frambúðar með sérhæfingu í fiskeldisrannsóknum. Með því skapast tenging við það fiskeldi sem nú þegar er til staðar og þarf á mikilli rannsóknarvinnu að halda. Þar með verður aðgangur að þekkingu tengdri fiskeldi staðbundinn og í beinu sambandi við atvinnulífið. Mikilvægt er að geta unnið með frumrannsóknir þar sem sjókvíældi er þegar hafið og í miklum vexti. Tenging við lykilstofnanir sem fjalla um leyfismál og eftirlit hafa því aðgang að bestu mögulegu gögnum.

Tímaáætlun

Haust 2016 og 2017

Stöðugildi

5

Kostnaðaráætlun

20 milljónir króna í tvö ár

Ábyrgð og framkvæmd

Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Almenningssamgöngur á S-Vestfjörðum**Verkefni: Tilraunaverkefni um samþættingu almenningssamgangna, vöruflutninga og póstdreifingar**

Farið verði í tilraunaverkefni þar sem hið opinbera endurskoðar núverandi lagaumhverfi þegar kemur að samþættingu almenningssamgangna, vöruflutninga og póstdreifingar. Með verkefninu yrði flutningur vinnuafis, nemenda og þjónustusókn milli byggðarlaga þ.e. milli sveitarfélagana Vesturbyggðar og Tálknafjarðar. Verkefnið tryggir byggðafestu, styrkir innviði auk þess að gera svæðið samkeppnishæfara á sviði atvinnuuppbyggingar og um leið vænni kost til fjárfestinga.

Setja upp leiðarkerfi sem nýtist öllum ofangreindum atriðum.

Verkefnið yrði tilraun til tveggja ára á sunnanverðum Vestfjörðum.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

2

Kostnaðaráætlun

24 milljónir króna í tvö ár

Ábyrgð og framkvæmd

Innanríkisráðuneytið

Aukin tíðni flugs til Bíldudals**Verkefnið: Viðbót ferða**

Aukaferð með flugi á Bíldudal þannig að a.m.k. einu sinni í viku verði flug tvisvar sinnum á

dag. Með því er hægt að skapa betri skilyrði fyrir fundi og flutning á sérhæfðri þjónustu til svæðisins. Verkefnið kemur líka til með að lækka kostnað fyrirtækja, sveitarfélaga og stofnana vegna ferða. Fyrirtæki og sveitarfélög eru tilbúin til að kaupa ákveðinn fjölda sæta fyrirfram til eins árs. Auk þess er lagt til að skoðað verði hvort möguleiki sé á að vélin haldi áfram til Ísafjarðar einu sinni í viku og komi við á leiðinni til baka á Bíldudal sem myndi nýtast vel á meðan Dýrafjarðargöng eru ekki tilbúin.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

2

Kostnaðaráætlun

16 milljónir króna á ári

Ábyrgð og framkvæmd

Innanríkisráðuneytið

Svæðisbundin flutningsjöfnun

Verkefni: Úttekt á tímabundinni flutningsjöfnun á sunnanverða Vestfirði

Auka við fjármagn til svæðisbundna flutningsjöfnun með áherslu á sunnanverða Vestfirði og endurskoðun fyrirkomulags á greiðslu styrkja.

Í markmiðum laga nr. 160/2011, um svæðisbundna flutningsjöfnun, er heimilt að styðja við framleiðsluþæðnað og atvinnuuppbyggingu á landsbyggðinni með því að jafna flutningskostnað framleiðenda sem eru með framleiðslu og lögheimili fjarri innanlandsmarkaði eða útflutningshöfn og búa þ.a.l. við skerta samkeppnisstöðu vegna hærri flutningskostnaðar en framleiðendur staðsettir nær markaði. Styrksvæði eru þau svæði þar sem heimilt er að veita byggðaaðstoð samkvæmt byggðakorti samkvæmt ESA ákvörðun 378/06/COL að hámarki 200.000,- EUR á þriggja ára tímabili.

Með eflingu strandflutninga og úrbótum á vegakerfinu frá því lögin voru sett hefur dregið úr þörf fyrirtækja á flutningsjöfnun og aðstæður til landflutninga batnað, nema á sunnanverðum Vestfjörðum. Þar er í raun sama staða, engir strandflutningar, hluti vegakerfis er enn með óbundnu slitlagi og ekki hefur verið fjölgað við ferðir ferjunnar Baldurs. Samkvæmt samgönguáætlun sem nú liggur fyrir Alþingi má í fyrsta lagi reikna með að úrbótum í samgöngumálum verði lokið innan þriggja ára. Í annan stað eru fyrirtæki að lenda í því að fullnýta það viðmið sem sett er á hámarksgreiðslu yfir þriggja ára tímabil.

Lagt er því til að markmið með svæðisbundinni flutningsjöfnun komi til endurskoðunar í ljósi reynslu af verkefninu. Leitað verði leiða til að sá jöfnuður sem að var stefnt, gagnist þeim aðilum þar sem kostnaður á ekinn kílómetra og erfiðleikar við þungaflutninga er hvað mestur.

Tímaáætlun

2017

Stöðugildi

0

Kostnaðaráætlun

15 milljónir króna

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

Bygging Hornstrandastofu**Verkefni: Bygging Hornstrandastofu**

Hornstrandafríðland hefur mikið aðdráttarafl fyrir ferðamenn. Stefnt er á að nýta nýbyggingu í Neðstakaupstað á Ísafirði fyrir Upplýsingamiðstöð og Hornstrandastofu.

Tímaáætlun

Vor 2017

Stöðugildi

0

Kostnaðaráætlun

20 milljónir króna á ári

Ábyrgð og framkvæmd

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Orkuvinnsla á Vestfjörðum**Verkefni: Öflun nýrra atvinnutækifæra**

Samhliða þeim virkjanaframkvæmdum sem fyrirhugaðar eru á svæðinu er mikilvægt að unnið verði markvisst að því að fá ný atvinnutækifæri inn á svæðið þannig að orkan nýtist til atvinnuuppbyggingar á svæðinu.

Tímaáætlun

Haust 2016

Kostnaðaráætlun

20 milljónir á ári í tvö ár

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Hitaveita á Hólmavík**Verkefni: Framkvæmd lokakönnunar á jarðhitasvæðum**

Jarðhiti hefur fundist á nokkrum stöðum í Strandabyggð. Hins vegar hafa stofnanir eins og Íslenskar Orkurannsóknir, Orkubú Vestfjarða eða Orkustofnun ekki getað mælt með bestu kostum fyrir hitaveitu á Hólmavík og byggðinni í heild. Sveitarfélagið fer því fram á styrk til að ljúka slíku mati svo undirbúa megi tengingu og uppsetningu heppilegasta kostsins. Þar yrði tekið tillit til orkugæða, tæknilegrar útfærslu og hagkvæmni. Ekki þarf að tíunda hve miklu það myndi breyta bæði fyrir almenning og fyrirtæki að hafa aðgang að jarðhita. Framkvæmd yrði lokakönnun á jarðhitasvæðum með aðkeyptri sérfræðiráðgjöf og forhönnun hitaveitu

Tímaáætlun

Vor 2017

Stöðugildi

0

Kostnaðaráætlun

10 milljónir króna

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

Stofnun vísindagarða Vestfjarða**Verkefni: Gróðurkortagerð á Vestfjörðum**

Halda gróðurkortagerð áfram á Vestfjörðum til að stórbæta upplýsingar um náttúruferfarir svæðisins og munu þau koma að viðtækum notum. Hjá Náttúrustofu Vestfjarða er góð þekking á gróðurkortagerð eftir áralanga samvinnu við Náttúrufræðistofnun.

Tímaáætlun

Janúar 2017

Stöðugildi

2

Kostnaðaráætlun

20 milljónir króna á ári

Ábyrgð og framkvæmd

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið

Rannsóknir á flugvallastæði fyrir Vestfirði**Verkefni: Framtíðarstaðsetning flugvallar á Vestfjörðum**

Lagt er til að farið verði í heildstæða úttekt á framtíðarstaðsetningu flugvallar á Vestfjörðum. Horft verður til væntanlegra samgöngubóta og mun þá ferðatími innan fjórðungsins stytta til mikilla muna.

Tímaáætlun

Vor 2017

Stöðugildi

0

Kostnaðaráætlun

5 milljónir króna í fjögur ár

Ábyrgð og framkvæmd

Innanríkisráðuneytið

Undirbúningur undir hringtengingu rafmagns á Vestfjörðum**Verkefni: Kortlagning á virkjunar- og tengimöguleikum**

Í framhaldi af væntanlegum tengipunkti í austanverðu Ísafjarðardjúpi er lagt til að Orkustofnun verði falið að vinna að kortlagningu á virkjunar- og tengimöguleikum í Ísafjarðardjúpi. Í þeirri vinnu yrðu virkjunarmöguleikar í Ísafjarðardjúpi teknir saman og í framhaldinu metið hvaða leið er ákjósanlegust til að koma rafmagni frá tengipunktinum að byggðarlögunum á norðanverðum Vestfjörðum og ná þar með hringtengingu.

Tímaáætlun

Vor 2017

Stöðugildi

1

Kostnaðaráætlun

10 milljónir króna

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið

DMP**Verkefni: Gerð stefnumótandi stjórnunaráætlunar**

Eitt af forgangsmálum stjórnvalda sem sett er fram í Vegvísi í ferðaþjónustu er gerð stefnumótandi stjórnunaráætlana (Destination Management Plan DMP). Áætlað er að gera DMP fyrir hvern landshluta en í þeirri áætlun er fjallað um ferðaþjónustu í mjög víðu samhengi. Í DMP er m.a. lögð áhersla á kortlagningu ferðaþjónustunnar, forgangsröðun uppbyggingu áfangastaða með tilliti til þolmarka og áætlunar um uppbyggingu innviða, grunngerð, tekjuöflun og öryggis- og umhverfismál. Tryggja verður að stöðkerfi atvinnulífsins í landshlutanum geti tekið þessi stóru verkefni sem framundan eru.

Tímaáætlun

Haust 2016

Stöðugildi

1

Kostnaðaráætlun

19,5 milljónir króna

Ábyrgð og framkvæmd

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið